

UZASADNIENIE

Decyzją z **dnia 16 lutego 2021 r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych

II Oddział w W. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U z 2016, poz. 887) z urzędu ponownie ustalił wartość **kapitału początkowego** A. P.. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 63.245,49 zł. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest okresu od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 39,30 %. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego, przyjęto okresy składkowe w ilości: 17 lat, 7 miesięcy i 9 dni, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy i 14 dni. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku (38 lat) oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonego wyniósł 65,47 %.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 01.09.1992 r. do 01.09.1992 r., od 31.10.1992 r. do 10.01.1993 r., ponieważ okres zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku dla osób bezrobotnych po 14.11.1991 r. w ustawie z dnia 17.12.1998r. nie jest wymieniony jako okres składkowy lub nieskładkowy,

- od 15.03.1993 r. do 31.03.1993 r., od 01.01.1996 r. do 15.01.1996 r., od 01.06.1996 r. do 30.06.1996 r., gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym.

Wskazano także, że do wyliczenia podstawy wymiaru za okresy od 01.08.1980 r. do 31.08.1988 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, ponieważ brak jest zaświadczenia o wynagrodzeniu. (decyzja k. 26 - 27 akt kapitałowych ZUS)

Decyzją z **dnia 29 kwietnia 2021 r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 291 z późn. zm.) przyznał A. P., z urzędu, prawo do **emerytury**, od dnia 19.04.2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wskazano, że związku z przyznaniem emerytury, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem 19.04.2021 r. Przyjęto, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 32156,13 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 302213,75 zł, średnie dalsze trwanie życia wyniosło 247,70 miesięcy, wyliczona kwota emerytury wyniosła 1349,90 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $((...),13 + (...),75) / 247,70 = 1349,90$ zł.

Okresowa emerytura kapitałowa wyniosła 56,28 zł.

Łącznie kwota emerytury z FUS oraz okresowej emerytury kapitałowej wyniosła 1406,18 zł.

(decyzja k. 159 - 160 akt ZUS)

A. P., w ustawowym terminie, odwołała się od powyższych decyzji do Sądu uznając je za krzywdzące i wniosła o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego a następnie emerytury przy przyjęciu do obliczenia wskaźnika kapitału rzeczywistych zarobków uzyskiwanych przez nią w okresie od 1.08.1980 r. do 31.08.1988 r. w (...)

Spółdzielnia Pracy w W. ustalonych na podstawie przedłożonego zaświadczenia oraz dokumentacji zawartej w katach kapitałowych pracownika Z. P. zatrudnionego w podobnej branży co ubezpieczona.

(odwołanie k. 3 - 4, odwołanie k. 5 - 6)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołań wywodząc jak w zaskarżonych decyzjach. Dodatkowo wskazał, że ubezpieczona ze spornego okresu przedłożyła jedynie świadectwo pracy. Nadto ZUS podkreślił, że w świetle poglądu wyrażonego w judykaturze nie jest możliwe przyjęcie do podstawy wymiaru wynagrodzeń określonych jedynie szacunkowo w stosunku do wynagrodzeń innych osób.

(odpowiedź na odwołanie k. 7 – 7 verte)

W piśmie procesowym z dnia 21.10.2021 r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej poparł odwołanie i wniósł o stwierdzenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej także na podstawie zeznań świadka S. P. oraz załącznika do decyzji ZUS z dnia 8.06.2011 r.

(pismo pełnomocnika ubezpieczonej z dnia 21.10.2021 r. k. 19 – 19 verte)

Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku z dnia 20 kwietnia 2022 r. pełnomocnik wnioskodawczyni sprecyzował ostatecznie odwołanie wnosząc o uwzględnienie za sporny okres zatrudnienia od 1.08.1980r. do 31.08.1988r. przynajmniej przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej jako wynagrodzenia wnioskodawczyni z okresu pracy w (...). Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań.

(e – protokół rozprawy z dnia 20 kwietnia 2022 r. oświadczenie pełnomocnika wnioskodawczyni 00:03:03, 00:45:23, oświadczenie pełnomocnika ZUS 00:06:16)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił co następuje:

A. P. urodziła się w dniu (...) Ukończyła (...) Szkołę Zawodową.

(bezsporne)

Ubezpieczona, w okresie od 1.08.1980 r. do 31.08.1988 r., była zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w (...) Spółdzielnia Pracy w W., jako krawcowa, z wynagrodzeniem zasadniczym oraz premią motywacyjną.

(świadectwo pracy k. 68, kopia legitymacji ubezpieczeniowej k. 19 akt ZUS)

A. P., pracując w wymienionym zakładzie pracy, otrzymywała wynagrodzenie akordowe, obliczane indywidualnie dla każdego pracownika, w zależności od jego osobistego wysiłku, umiejętności, szybkości pracy. W systemie akordowym pracownicy wytwarzali galanterię. Ubezpieczona pracowała na taśmie produkcyjnej, **w systemie akordowym** i szyła określone elementy konfekcji, np. przyszywała kieszenie, suwaki. Przez pierwszy rok, pracowała na stażu i przygotowywała się [merytorycznie - w zakresie pogłębiania umiejętności – szycia] do pracy intensywniejszej. Na hali produkcyjnej, pracowało około 30 osób. Jeżeli np. w danym czasie, było zlecenie uszycia 200 kurtek i były dwie osoby w brygadzie, to każda miała do wszycia np. 100 suwaków. Jeżeli inna osoba nie wykonała normy, a ubezpieczona swoją wykonała, to otrzymywała dodatkową pracę do wykonania. Wnioskodawczyni wykonywała normę, jeżeli nie była na zwolnieniu lekarskim. Brygadzistka i kierowniczką S., ewidencjonowały, ile elementów wszyła np. suwaków lub kieszeni, oraz innych produktów. Brygadzista i kierowniczką S., przydzielały dzienną normę do uszycia i one ewidencjonowały efekt. Nie było brakarki; oceną pracy zajmowała się kierowniczką. Zdarzały się poprawki. W okresie stanu wojennego, i po stanie wojennym, praca była, także, świadczona. (...) ,w okresie stanu wojennego, został przydzielony do grupy zmilitaryzowanej i zajmował się szyciem kurtek. S. przeważnie kurtki, czasem spódnice. U wskazanego pracodawcy, obok wynagrodzenia zasadniczego, była przewidziana premia uznaniowa, której

przyznanie zależało od decyzji przełożonego, oceniającego efektywności pracy danego pracownika, w tym, także, wnioskodawczyni.

W spornym okresie, w (...), , pracował także ojciec wnioskodawczyni, Z. P., jako krawiec. Z. P. , nie pracował, jednak, na taśmie produkcyjnej, lecz w stałym punkcie usługowym. Jego wynagrodzenie zależało od zleconych usług oraz od klientów i w punkcie tym szył indywidualne sztuki odzieży.

(zeznania wnioskodawczyni 00:06:42 i dalej w zw. z 00:41:13, płyta CD k. 63, zeznania świadka S. P. 00:34:46 i dalej , płyta CD k. 63).

Nie zachowała się umowa o pracę oraz dokumentacja płacowa wnioskodawczyni i zakładowe regulaminy wynagradzania z (...) Spółdzielnia Pracy w W..

(bezsporne, a nadto zeznania wnioskodawczyni zeznania wnioskodawczyni 00:06:42 w zw. z 00:41:13 i 00:41:33, płyta CD k. 63)

W okresie zatrudnienia od 1.08.1980 r. do 31.08.1988 r wynagrodzenie minimalne pracowników przedstawiało się następująco:

- od 1.08.1980 r. do 31.12.1980 r. – 10.000,00 zł,

- w 1981 r. – 28.800,00 zł,

- w 1982 r. – 48.000,00 zł,

- w 1983 r. – 64.800,00 zł,

- w 1984 r. - 64.800,00 zł,

- w 1985 r. -64.800,00 zł,

- w 1986 r. - 64.800,00 zł,

- w 1987 r. – 84.000,00 zł,

- od 1.01. 1988 r. do 31.08.1988 r- 72.000,00 zł.

(bezsporne, a nadto wykaz k. 25 akt ZUS)

W okresie od 7.02.2004 r. do 19.04.2021 r. wnioskodawczyni miała przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

(decyzja ZUS k. 58, 61 akt ZUS)

Decyzją z dnia 12.09.2008r. , organ rentowy ustalił wnioskodawczyni wysokość kapitału początkowego. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 42.067,52 zł. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest okresu od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 37,95 %. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto okresy składkowe w ilości: 9 lat, 6 miesięcy i 9 dni, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy i 14 dni. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku (38 lat) oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonego wyniósł 48,80 %. Wskazano, że sprawa będzie przedmiotem ponownego rozpatrzenia po nadesłaniu legitymacji ubezpieczeniowej z wykazanym okresem zatrudnienia od 01.08.1980r. do 31.08.1988r. w (...) (...) w W. lub innego dokumentu potwierdzającego okres zatrudnienia w w/w firmie.

(decyzja k. 14 – 15 akt kapitałowych ZUS)

Decyzją z dnia 29.10.2008r. organ rentowy ponownie ustalił wnioskodawczyni wysokość kapitału początkowego. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 62.453,38 zł. Ustalony został w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest okresu od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto okresy składkowe w ilości: 17 lat, 7 miesięcy i 9 dni, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy i 14 dni. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku (38 lat) oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonego wyniósł 65,47 %.

(decyzja k. 22 – 22 verte akt kapitałowych ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 16 lutego 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego A. P.. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 63.245,49 zł. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest okresu od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 39,30 %. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto okresy składkowe w ilości: 17 lat, 7 miesięcy i 9 dni, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy i 14 dni. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku (38 lat) oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonego wyniósł 65,47 %. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 01.09.1992 r. do 01.09.1992 r., od 31.10.1992 r. do 10.01.1993 r., ponieważ okres zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku dla osób bezrobotnych po 14.11.1991 r. w ustawie z dnia 17.12.1998r. nie jest wymieniony jako okres składkowy lub nieskładkowy,

- od 15.03.1993 r. do 31.03.1993 r., od 01.01.1996 r. do 15.01.1996 r., od 01.06.1996 r. do 30.06.1996 r., gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym.

Wskazano także, że do wyliczenia podstawy wymiaru za okresy od 01.08.1980 r. do 31.08.1988 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, ponieważ brak jest zaświadczenia o wynagrodzeniu.

(decyzja k. 26 - 27 akt kapitałowych ZUS)

Kolejną zaskarżoną decyzją z dnia 29 kwietnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał A. P. z urzędu emeryturę od dnia 19.04.2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wskazano, że związku z przyznaniem emerytury, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem 19.04.2021 r. Przyjęto, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 32156,13 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 302213,75 zł, średnie dalsze trwanie życia wyniosło 247,70 miesięcy, wyliczona kwota emerytury wyniosła 1349,90 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $(...,13 + ...,75) / 247,70 = 1349,90$ zł.

Okresowa emerytura kapitałowa wyniosła 56,28 zł.

Łącznie kwota emerytury z FUS oraz okresowej emerytury kapitałowej wyniosła 1406,18 zł.

(decyzja k. 159 - 160 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności dokumenty zawarte w aktach rentowych ubezpieczonej, w tym, o załączone świadectwo pracy z (...)

Spółdzielnia Pracy w W.. Zebrane dokumenty nie nasuwają wątpliwości i pozwalają, tym samym, na wydanie rozstrzygnięcia.

W poczet materiału dowodowego zostały zaliczone zeznania świadka S. P., a także w części, i zeznania wnioskodawczynie. Wyżej wymienieni jedynie jednoznacznie potwierdzili, w jaki sposób było ustalane wynagrodzenie ubezpieczonej jako osoby zajmującej stanowisko krawcowej, na produkcji oraz wynagrodzenie jej ojca Z. P., jako krawca w punkcie usługowym, w tym zakładzie pracy. Zeznania te nie były, w tym zakresie, kwestionowane, w toku postępowania, przez żadną ze stron. Z zeznań, wyżej wymienionych osobowych źródeł dowodowych, wynika, że wynagrodzenie ubezpieczonej było ustalane w systemie akordowym, w którym płaca zależała od osobistego wysiłku, umiejętności i szybkości. Natomiast, wynagrodzenie pracownika Z. P. zależała od zleconych usług oraz od klientów. Dodatkowo, charakter pracy, mimo tożsamego stanowiska znacznie się różnił, gdyż ubezpieczona szła tylko dane elementy np. przyszywała same kieszenie, czy ekspresy, zaś Z. P. w punkcie usług szył indywidualne sztuki odzieży. Z uwagi, zatem, na okoliczność, iż wynagrodzenia pracowników były ustalane indywidualnie i bardzo różniły się między sobą, to zeznania wyżej wskazanych uczestników postępowania, nie dają żadnych podstaw do odtworzenia rzeczywistej wysokości uzyskanych, w spornym okresie, dochodów.

Świadek, wprost, przyznał, że nie pamięta wysokości zarobków ubezpieczonej ze spornego okresu.

Nawet, sama ubezpieczona, nie pamiętała, z uwagi na znaczny upływ czasu, ani swojej normy do uszycia, ani konkretnego asortymentu, który szła, u tego pracodawcy. Nie była ona, nawet, w stanie wskazać, czy stawka wynagrodzenia, przez cały sporny okres zatrudnienia, była taka sama.

Z uwagi na znaczne odmienności, w ustalaniu wysokości wynagrodzeń oraz charakteru zatrudnienia, Sąd pominął dowody z akt rentowych Z. P., gdyż nie mają one żadnego znaczenia dla niniejszego rozstrzygnięcia.

Sąd odmówił wiary zeznaniom ubezpieczonej w części, w której wskazuje ona, że, w spornym okresie zatrudnienia w (...) Spółdzielnia Pracy w W. otrzymywała ona wyższe wynagrodzenie, niż u kolejnego pracodawcy, gdyż pozostaje to w oczywistej sprzeczności ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją. W świadectwie pracy z (...) widnieje, bowiem, zapis zgodnie, z którym, na ostatnim stanowisku kategoria zaszeregowana wyniosła 120 zł na godzinę - ostatni dzień pracy 31.08.1988r.

(świadectwo pracy ze Spółdzielni Pracy (...) k. 68 – 69 akt ZUS)

Natomiast, ze świadectwa pracy ze Spółdzielni Pracy i (...) z dnia 31.08.1992 r., wynika wynagrodzenie akordowe ze stawką 5800 zł na godzinę.

Nie sposób ustalić wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, ze spornego okresu w oparciu o przedłożone świadectwo pracy z (...), gdyż w dokumencie tym, jest wskazana jedynie stawka godzinowa, **obowiązująca na ostatnio , zajmowanym stanowisku** – krawca .

(świadectwo pracy z Spółdzielni Pracy i (...) w O. k. 69 akt ZUS)

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt. 4 oddalił wniosek dowody pełnomocnika wnioskodawczynie, w zakresie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i płac na okoliczność ustalenia rzeczywistej wysokości zarobków ubezpieczonej, w spornym okresie, jako niemożliwy do przeprowadzenia, wobec braku, jakiegokolwiek dokumentacji źródłowej w postaci w szczególności: kart wynagrodzeń, kart zasiłkowych, czy nawet umowy o pracę, angaży na podstawie, której można by wyliczyć pewne kwoty wynagrodzeń.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, odwołanie A. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści **art. 24** ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2022 r. poz. 504 t.j.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

Zgodnie z treścią **art. 25 ust. 1** ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W myśl **art. 26** ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 cytowanej ustawy.

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach.

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2.

Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie natomiast z treścią **art. 15 ust. 2a** cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku o sygn. III UZP 2/03 opubl. w OSNAPiUS z 2003 roku nr. 14 , poz.338)

W myśl art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Zgodnie z ust. 3 wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie cytowanej ustawy.

Stosownie do treści **art. 174 ust. 1** cytowanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. (ust. 2)

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust. 3)

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (3b).

Z treści § 22 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 roku poz. 237, nr 1412) wynika, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. Jednakże judykatura stoi na stanowisku, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2006 roku, I UK 115/06).

Wskazana regulacja § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 r. § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - **aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego** (tak stanowi m.in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 r. - III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń, czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Należy przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki wnioskodawca powinien udowodnić, że w

spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w konkretnie określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 sierpnia 2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641).

Jak już wyżej wskazano zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. to na odwołującej się reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika ciążył ciężar dowodowy w przedmiotowej sprawie, zatem to ona powinna udowodnić okoliczności, z których wywodzi skutki prawne. Samo zaś twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (art. 232 k.p.c.).

A. P. powinna była, więc, przedłożyć dowody na podstawie, których możliwym byłoby ustalenie wysokości otrzymywanych wynagrodzeń, w spornym okresie.

Ubezpieczona, za okres zatrudnienia od 1.08.1980 r. do 31.08.1988 r. w (...) Spółdzielnia Pracy w W., zgłosiła dowód z zeznań świadka i jednocześnie przyznała, iż nie jest w posiadaniu żadnej dokumentacji płacowej, z tego okresu. Brak także regulaminu wynagradzania z przedmiotowego zakładu pracy.

Natomiast, jak wynika z zeznań świadka oraz samej wnioskodawczynie, wynagrodzenie ubezpieczonej, wykonującej swoje czynności na produkcji, było ustalane **w systemie akordowym**, w którym płaca zależała od osobistego wysiłku, umiejętności i szybkości. Natomiast, płaca pracowników, zatrudnionych w punktach usługowych tego zakładu zależała od całkiem innych czynników, tj. od zleconych usług oraz od klientów. Wynagrodzenia pracowników były, więc, ustalane indywidualnie i bardzo różniły się między sobą. Nie jest, zatem, możliwe, bez dokumentów płacowych i regulaminu wynagradzania, ustalenie konkretnych, pewnych kwot, realnie otrzymywanych przez wnioskodawczynię wynagrodzeń. Dodatkowo też, obok wynagrodzenia zasadniczego, ubezpieczona otrzymywała także premię, której przyznanie oraz wysokość zależały od indywidualnej decyzji przełożonego, oceniającego jakość oraz wydajność pracy.

Brak jest także, materiału dowodowego, z którego wynikałaby, konkretna, pewna wysokość wszystkich premii wnioskodawczynie. Zaznaczyć przy tym trzeba, że jak wyżej wskazano premia nie stanowiła stałego składnika wynagrodzenia, lecz miała charakter uznaniowy, bo uzależniona była od oceny przełożonych, od wykonania konkretnych zadań i nie spełnienia przez pracownika żadnego z reduktorów premiowania, co uniemożliwia precyzyjne określenie zarówno wysokości tych premii jak i określenie, czy przez cały sporny okres były one faktycznie przyznawane wnioskodawczynie.

Sama wnioskodawczynie nie pamiętała, zaś, ani swojej normy do uszycia, ani konkretnego asortymentu, który szyla u tego pracodawcy. Nie była ona, nawet, w stanie wskazać, czy stawka wynagrodzenia, przez cały sporny okres zatrudnienia, była taka sama.

W tym stanie rzeczy, w niniejszej sprawie, zeznania świadka i wnioskodawczynie, nie dają żadnej podstaw do odtworzenia rzeczywistej wysokości uzyskanych, w spornym okresie, dochodów.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jakichkolwiek podstaw do ustalenia wysokości wynagrodzenia z okresu zatrudnienia ubezpieczonej w (...) Spółdzielnia Pracy w W. w zakresie w jakim nie wynika wprost z dokumentacji płacowej w sposób niewątpliwy.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia, nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Nie można, bowiem, pominąć, iż wysokość świadczenia emerytalnego pozostaje funkcją uzyskiwanych niegdyś dochodów, a zatem, dla jego wyliczenia, nieodzownym pozostaje ustalenie rzeczywistych zarobków, jako decydujących o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenie społeczne. Niedopuszczalne, przy tym, jest opieranie się, jedynie, na hipotezach czy założeniach, wynikających z przyjęcia średnich wartości.

Z całą mocą podkreślenia wymaga, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań, pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Ustalenie rzeczywistych zarobków jest decydujące o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenia społeczne. Właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia świadczeniobiorcy. W orzecznictwie, zgodnie przyjmuje się, że, co do zasady, nie ma możliwości wyliczenia wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika podstawy wymiaru emerytury lub renty, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, czy też wynikające z porównania wynagrodzenia innych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Legalis nr 181419). Sąd Apelacyjny w Łodzi również niejednokrotnie wypowiadał się w tej kwestii stwierdzając, że wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru świadczeń emerytalno - rentowych nie powinno się udowadniać wyłącznie zeznaniami świadków, jeśli świadkowie nie są w stanie konkretnie i precyzyjnie podać wysokości osiąganego przez wnioskodawcę wynagrodzenia. Wprawdzie, w toku postępowania sądowego, strona może dowodzić wysokości wynagrodzeń na potrzeby ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia wszelkimi środkami dowodowymi, zatem dowodem na tę okoliczność mogą być, zarówno, dokumenty dotyczące wynagradzania osób zatrudnionych w tym samym okresie, w tym samym zakładzie pracy i przy pracy tego samego rodzaju, co ubezpieczona, jak też zeznania tych osób, nie oznacza to, jednak, że wykazanie konkretnych zarobków w celu obliczenia wysokości świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być dokonywane w sposób przybliżony, jedynie na zasadzie uprawdopodobnienia (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16 lipca 2013 r., III AUa 1714/12, Legalis nr 739136, w wyroku z dnia 29 września 2014 r., III AUa 2618/13, Legalis nr 1163500).

W niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy podziela też pogląd, który zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygnaturze akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenieść wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest, bowiem, wykazanie, przez osobę ubezpieczoną, konkretnych kwot, otrzymanych zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym, nie może istnieć tu żaden stan niepewności, co do wysokości.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania i orzekł jak w sentencji wyroku.

K.B.

Dnia 10 maja 2022 roku

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni – adwokatowi R. P. – za pośrednictwem PORTALU INFORMACYJNEGO .